

Mielenkiintoista laskentoa lapsille ja opettajillekin

Matti Lehtinen
Helsingin yliopisto

Teuvo Aittokallio: Patikkaretkiä matematiikan maisemaan. Matikkaretket 2009. 299 s. 30 e + postikulut 5 e.

Teuvo Aittokallion kirjan ottaa käteensä melko ennakkoluuloisena. Kustannusyhtiö on kirjoittajan perheyhtiö, kielentarkastajana on kirjoittajan miniä, kansi on

levoton kaksine maisema- ja ihmiskuvineen joiden päälle on liimattu keltainen aurinko, jota koristaa kolmio ympäri- ja sisäänpiirrettyine ympyröineen, eikä selkämuksesta löydy kirjan nimeä. Tekstiä selaamalla huomaa, että euron merkit ovat jääneet tulostumatta ja ajatusviivat ovat tavuviivan mittaisia. Kaksi ensimmäistä virkettä päättyy huutomerkkiin. Amatöörityötä siis.

Mutta ulkoasu voi pettää. Aittokallion kirja on itse asiassa mitä mainioin opas laskennon ja matematiikan monitahoiseen maailmaan. Sen kohderyhmänä ovat alakoululaiset, siis nyttemmin poistuneen ala-asteen oppilaat ja heidän vanhempansa. Ilman muuta lisäksi tähän ainakin alakoulunopettajat, siis luokanopettajat ja sellaisiksi opiskelevat.

Kirjan ensimmäinen puolisko on Perusosa, joka kattaa suurin piirtein koulussakin opetettavan laskennon. Aittokallio lähtee liikkeelle laskemisesta, perustelee kymmenjärjestelmän sekä peruslaskutoimitukset ja etenee murtolukuihin ja päättymättömiin desimaalilukuihin. Aivan oppikirjan johdonmukaisuutta ei tavoitella, onhan samat asiat yritetty jo koulussa oppia, tai yritetään. Hän ei arkaile ottaa esiin ”pidemmälle ehtineiden” asioita: kirjainlaskento, potenssimerkintä, vektorit ja alkeellinen mittateoriakin tulevat luontevasti esiin kohdillaan. Hauskoja asioita otetaan esiin ja mikä tärkeintä, perustellaan kunnolla, mutta helpotajuisesti. Juuri näin matematiikkaa voidaan opettaa kiinnostavasti: on aina sellaista, joka ei vielä ehkä aukea, mutta se on siellä odottamassa. Aittokallion laskento ei ole ”leiki,

laula ja puuhaile jotain kivaa” -toimintaa, vaan ihan oikeaa tavaraa. Ja perusasenne on realistinen: vaikka matematiikka on kivaa ja innostavaa, niin kertotaulua on oikeasti päntättävä (Aittokallion oma ilmaus), kunnes se on painunut selkäyttimeen.

Kirjan puolivälistä alkaa Matikkaekspertit-osio, johon on koottu monenlaisia mielenkiintoisia lastuja matematiikan eri aloilta. Osa on toki kovinkin vaikeita, mutta niiden kautta käy ainakin selväksi, että matematiikka jatkuu kauas oppikirjan ja opetussuunnitelman ulkopuolelle. ”Pulmanurkka”-osassa on laskennollisia ajanviettemppuja ja ongelmia. Tehtäviin annetaan ratkaisut kirjan lopussa. Loppuun on vielä laadittu noin 400 sanan suomalais-englantilainen sanasto, joka sisältää runsaasti sanoja aloilta, joita ei itse kirjassa käsitellä. Kirja suosittelee lukuisia englanninkielisiä verkkosivuja – niiden lukijat saattaisivat kaivata käänösapua englannista suomeen.

Aittokallion teksti on leppoisaa ja sujuvaa, sopivasti

vitseilläkin höystettyä, ja kirjoittajan persoona, omat kokemukset ja innostuneisuus tulevat miellyttävästi esiin. Joskus pedagogiset huomiot saattavat vaikuttaa kohderyhmää ajatellen turhiltakin. Virheitä saattaa löytää, mutta niitä on silmiinpistävän vähän. Muutamin paikoin kirja on työkirjamainen: käyttäjää pyydetään täyttämään puuttuvia kohtia. Tämä ei ehkä ole ollut paras ratkaisu kirjan mahdollista uusiokäyttöä ajatellen.

Esipuheessaan Aittokallio arvelee kirjansa antavan ai-nekset noin sataan matematiikkakerhotuntiin. En arvioi luvun paikkansapitävyyttä, mutta se on selvää, että kerhonpitäjältä ei sanottava lopu, jos kirja on käsillä.

Mutta mielenkiintoinen kysymys. Miksi kirja on omakustanne? Eikö tällaiselle lastenkulttuurin alalla merkittäväksi teoksi luonnehdittavalle julkaisulle löytynyt kaupallista kustantajaa ja sen levitysmahdollisuuksia? Kirjaa voi nyt tilata kustantajalta osoitteesta www.matikkaretket.fi.

Olli Rehn kertoi jo pohtivansa uuden komission haasteita. Siinä tavoitteena on edelleenkin raskas salkku talous- ja ulkoasioiden laajalta kentältä. ”Olen lukenut pitkän matematiikan ja perehtynyt todennäköisyyslaskentaan ja optimointiin”, Rehn kertoi.

Helsingin Sanomat 21.11.2009